

רמב"ן על התורה

Selected Pieces from the Ramban's Commentary on the Torah

מלוקט ע"פ קונטרס של הרה"ג ירחמיאל פרייד

פרק	פסוק	ענין
ו'	יג' ד"ה חמס	טעם השחתת הארץ מפני החמס דוקא, וענין מצות מושכלת הנס הגדול שהחזיק התיבה את כל החי, ודרך ה' למעט בנסים
ט'	ה' ד"ה מיד	עונש מיתה לחיות שטורפות אדם, והיתר לחיות לטרוף זה את זה, ולאדם אכלם מצות פרו ורבו השייכת לבני נח, וחשיבותה
יב'		ענין הברית אשר בקשת ושאר בריתות. ומדת הדין ומדת הרחמים בהנהגה
יג'		הבטחות ה' לצדיקים והבטחת שכר בעוה"ב
יד'		זמן התחלת ע"ז בעולם
יא'	כח'	הנס של אור כשדים ואריכות בסיפור חיי אברהם

גור אריה להמהר"ל

Selected Pieces from the Maharal's Gur Aryeh

מלוקט ע"פ קונטרס של הרה"ג יהושע דוד הרטמן

פרק	אות (ע"פ הוצאת ממכון ירושלים)	ענין
ו'	טו'	מתי אומרים "זכר צדיק לברכה"
	טז'	עיקר תולדות האדם במעשים טובים, כי בזה מוליד את עצמו
	יט'	ההבדל בין צדקת נח לצדקת אברהם
	כב'	יצר הרע לעריות ולעבודה זרה
	כג'	כיצד דור המבול עשה גזל אך נקרא "חמס"
	כד'	כל מקום שיש זנות הורגת טובים ורעים, והטעם
	כה'	חתימת דינו של דור המבול היתה על הגזל
	לג'	התיבה היתה עולם קטן
ז'	יא'	מחלוקת ר"א ור"י אודות זמני המבול
	כד'	מדוע נשארו דגים מהמבול
ח'	טו'-טז'	מזוג הרע של העורב
	יח'	הזכר מפרנס הנקבה
	יט', כא'	ביאור דברי היונה "יהיו מזונתי מרויח כזית ביד ה'"
	כד'	אין יצה"ר לעוברים, והטעם
ט'	ט'	כיצד הקשת היא אות ברית אע"פ שנעשית בטבע
	יד'	הפורענות הבאה על ידי יין
	טז', יז'	השכר של יפת ושם, והעונש של חם
י'	ב'	אין עבודה זרה מוזכרת להדיא בספר בראשית
	י'	סדר לידת בני נח
יא'	ב'	ביאור חטא דור הפלגה
	יז'	ביאור שמות 'סכה' ו'שרה'
	יט'	יחס בין אברהם לתרח
	כ'	הטעם שרשעים בחייהם נקראים מתים

5 Parsha Highlights for Further Discussion

1. **משך חכמה ד"ה איש האדמה**: Discusses two types of Avodas Hashem. Internal and external focus. Noach's downfall was caused by his lack of engagement with the people of his generation. See also ספורנו ו:א-י who disagrees with the משך חכמה and explains that Noach did in fact reach out to his generation.
2. **העמק דבר פרק י"א** – A must read approach on the sin of the Tower of Babel. He makes an important distinction between conformity and uniformity. This approach of the Netziv was analyzed in detail by Rabbi Dr. Gil Perl in "No Two Minds are Alike": Tolerance and Pluralism in the work of Neziv (The Torah u-Maddah Journal 12/2004). The article is available for free online.

5 Parsha Highlights for Further Discussion (cont.)

3. **אור החיים יא:א:** The reason Hashem spread out the people of Migdal Bavel was because they did not want to exist as individuals or communities, rather everyone together.
4. **דעת זקונים מבעלי תוספות ט:ה:** – Discuss the halachic practice during the times of the Crusades to commit suicide rather than convert. This practice is treated extensively by Dr. Haym Soloveitchik in his “Religious Law and Change: The Medieval Ashkenazic Example,” (AJS, 12:2, 1987).
5. **Nesivas Shalom, Pirkei Avos Ch. 4** say the first three sins in Sefer Bereishis (after the Sin of Adam) of Kayin, Mabul, and Migdal correspond to קנאה תאוה וכבוד. Do you see allusions for each? How do their punishments correspond to the sin?

Foundations

עבודה זרה

Idolatry

The Ramban(10:8) discusses the unique rebellion of Nimrod, which, according to the Ramban, people began worshipping idols exclusively. The Maharal (Gur Aryeh ibid.) also points out that the Torah does not discuss idolatry overtly because until religious worship was formally established, idolatry did not flourish either. The following is an outline of some of the primary issues related to the concept of idolatry and its treatment within Jewish thought

1. The Beginning of Idolatry

- a. See Bereishis 4:20 and 4:26 “אז הוחל לקרא בשם ה” Rashi and Ibn Ezra dispute whether this is the beginning of idolatry or prayer.
- b. Beis Yaakov Ha’Kolel (R. Yaakov Leiner) end of Bereishis discuss that this generation was the third after generation so their sense of self was solidified making God more foreign to them.
- c. See Rambam beginning of Hilchos Avodah Zara as well as Ramban Parshas Yisro 20:5 (ד”ה כי אנכי) on the stages of development of Avodah Zarah

2. The Cessation of Idolatry

- a. See Gemorah Sanhedrin 64a and Yoma 69b on how Anshei Knesses HaGedolah destroyed the yetzer harah of avodah zarah. Note from *where* the זרה דעבודה זרה was manifest.
- b. Seder Olam ch. 30 with Biur Hagrah connect the end of idolatry to the end of prophecy.
 - i. elaborates on this connection.

3. The Nature of Avodah Zarah

- a. א”ר יוחנן הרשעים מתקיימין על אלהיהם ופרעה חולם והוא עומד על היאור אבל - מדרש רבה בראשית פרשה פט פסקה ד הצדיקים אלהיהם מתקיים עליהם (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו.
 - i. See יורא יח:ד אות יט' why people worshipped dust
- b. See יצרא דעריות ויצרא דע”ז on the difference between ריש נתיב כח היצר
- c. פחד יצחק אגרות וכתובים יט' וכן ע' פחד יצחק חנוכה י:ה – Explains why in the Torah is it called עבודת אלילים but in Talmud it is called עבודה זרה.

4. For Further Reading

- a. The Jewish Self by Rabbi Jeremy Kagen has one of the best English presentations on the emergence of idolatry from the school of R. Tzadok of Lublin.
- b. Idolatry by Moshe Halbertal and Avishai Margalit a comprehensive and fascinating academic work.
- c. Rabbi Akiva Tatz, Living Inspired and Letter to a Buddhist Jew
- d. Karl Jaspers, “The Axial Period,” in Karl Jaspers, The Origin and Goal of History (New Haven: Yale University Press, 1953) – a historical perspective on when idolatry stopped in the world.